

الْحَمْدُ لِلَّهِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ

سرشناسه:	عبدالمحمدی، حسین، ۱۳۴۲
عنوان و نام پدیدآور:	مستشرقان و پیامبر اعظم ﷺ / حسین عبدالمحمدی.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۲.
شابک:	۹-۶۵۴-۱۹۵-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی:	فایا
یادداشت:	کتابنامه: ص. ۳۳۵ - ۳۴۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.
یادداشت:	چاپ دوم: ۱۳۹۴ (فپا).
موضوع:	محمد ﷺ، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. -- نظر خاورشناسان؛ اخلاق؛ فضایل
شناسه افزوده:	جامعه المصطفی ﷺ العالمية؛ مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
رده بندی کنگره:	م ۱۳۹۲ م ۲۴۵/ع ۲۲/۹ BP
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۹۳
شماره کتابشناسی ملی:	۳۱۳۰۹۷۲

مستشرقان و پیامبر اعظم ﷺ

دکتر حسین عبدالحممدی

مرکز بین المللی
ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ

مستشرقان و پیامبر اعظم ﷺ

مؤلف: دکتر حسین عبدالمحمدی

چاپ دوم: ۱۳۹۴ ش / ۱۴۳۶ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: زلال کوثر ● قیمت: ۱۶۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مراکز فروش:

- قم، چهارراه شهدا، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸. تلفکس: ۰۲۵-۳۷۸۴۹۳۰۵-۹
- قم، بلوار محمدامین، سه‌راه سالاریه. تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۰۶ - فکس: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۴۶
- قم، مجتمع ناشران، طبقه سوم، پلاک ۳۰۸. تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۸۴۲۴۰۲

pub.miu.ac.ir   miup@pub.miu.ac.ir

با سپاس از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

سخن ناشر

تحولات اجتماعی و مقتضیات نوپدید دانش‌ها و پدید آمدن دانش‌های نو، نیازهایی را به وجود آورده که پاسخ‌گویی به آن، ایجاد رشته‌های تحصیلی جدید و تربیت افراد متخصص را ضروری می‌نماید. از این رو کتاب‌های آموزشی نیز باید با توجه به این دگرگونی‌ها تألیف شود.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی اقتضا دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه‌چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

از طرفی بالندگی مراکز آموزشی در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه نشاط علمی مراکز آموزشی را در پی دارد.

در این بستر، حوزه‌های علوم دینی به برکت انقلاب شکوهمند اسلامی، سالیانی است که در اندیشه اصلاح ساختار آموزشی و بازنگری متون درسی‌اند.

«جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

«مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ» با قدردانی و سپاس از فاضل ارجمند جناب آقای دکتر حسین عبدالمحمدی مؤلف کتاب مستشرقان و پیامبر اعظم ﷺ و تمام عزیزانی که در تولید این اثر همیاری و همفکری داشته‌اند، آن را به جویندگان فرهنگ و اندیشه ناب اسلامی تقدیم می‌کند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ

مقدمه پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ

حقیقت‌مداری اصیل‌ترین و زیباترین راز هستی و حقیقت‌طلبی ماندگارترین و برترین گرایش آدمی است.

داستان پر رمز و راز حقیقت‌جویی بشر، سرشار از هنرنمایی مؤمنان، مجاهدان و عالمانی است که با تمسک و پای‌بندی به حقیقت بی‌متها، در مصاف بین حق و باطل، سربلندی و شرافت ذاتی حق را نمایان ساخته‌اند و در این میان، چه درخشندگی چشم‌نوازی در اسلام عزیز است که علم را به ذات خود، شرافتمند و فخیم دانسته و از باب تا محراب، کائنات را سراسر علم و عالم و معلوم می‌نمایاند و در مکتب آن، جز اولوالعلم و راسخان در مسیر طلب دانش، کسی را توان دست‌یابی به گنجینه‌های حکمت نیست.

علم برخاسته از وجدان پاک و عقل سلیم، در پرتو انوار آسمانی وحی، هم به فرد کمال انسانی، عظمت روحی و رشد معنوی می‌بخشد و فکر، اندیشه و خیال او را به پرواز درمی‌آورد، و هم جامعه را سمت و سویی سعادت‌مندانانه بخشیده و آن را به جامعه‌ای متمدن و پیشرو متحول می‌کند. بی‌توجهی یا کوتاه‌فکری است اگر فرد و جامعه‌ای به دنبال عزت، استقلال، هویت، امنیت، سعادت و سربلندی

مادی و معنوی باشد، اما آن را در صراطی غیر از حقیقت‌طلبی، علم‌اندوزی و حکمت‌مداری الهی طلب نمایند.

انقلاب سراسر نور اسلامی ایران که داعیه جهانی‌سازی کلمه الله و برپایی تمدن جهانی اسلام را داشته و فروپاشی و افول تمدن‌های پوشالی غرب و شرق را به نظاره نشسته است، با اندیشه فقاهتی در اداره حکومت و نظریه مترقی «ولایت فقیه»، طرازی از مسئولیت‌ها و مأموریت‌های حوزه‌های علمیه و روحانیت را عرضه نمود که امید و نشاط را نه تنها در شیعیان و مسلمانان، بلکه در دل تمامی آزادی‌خواهان و حق‌طلبان سراسر جهان زنده ساخت.

در این راستا، رهبر فرزانه انقلاب^(مدظله) با عزمی مصمم و با تمامی توان، همچون پیر و مراد خود خمینی کبیر^(رحمته)، در صحنه حاضر شده و با تأکید بر اهمیت و فوریت این حرکت فراگیر و بی‌وقفه، همه توانمندی‌ها و اراده‌ها را جهت تحقق جنبش نرم‌افزاری و نهضت تولید علم و تحول در علوم انسانی و نیز یافتن راه‌های میان‌بر و دانش‌افزا راهبری و رصد می‌کنند.

جامعه المصطفیٰ ﷺ العالمية، نمادی درخشان از این رسالت جهانی و همت بین‌المللی انقلاب اسلامی است که بار مسئولیت تربیت مجتهدان، عالمان، محققان، متخصصان، مدرسان، مبلغان، مترجمان، مربیان و مدیران پارسا، متعهد و زمان‌شناس را بر دوش داشته و با تبیین، تولید و تعمیق اندیشه دینی و قرآنی و گسترش مبانی و معارف اسلامی، به نشر و ترویج اسلام ناب محمدی ﷺ و معارف بلند و تابناک مکتب اهل بیت^(علیهم‌السلام) جامه تحقق می‌پوشاند.

پژوهشگاه بین‌المللی المصطفیٰ ﷺ نیز که مهم‌ترین و گسترده‌ترین مجموعه پژوهشی المصطفیٰ ﷺ است، بومی‌سازی و بازتولید اندیشه دینی معاصر، متناسب

با نیازها و اقتضائات عرصه بین‌الملل، تبیین، تولید و تعمیق اندیشه دینی، گشودن افق‌های جدید فکری و معرفتی در دنیای معاصر، پاسخ‌گویی به مسائل و شبهات فکری و معرفتی مخاطبان و تأمین و تدوین متون و منابع درسی و کمک‌درسی، به‌ویژه با رویکرد اسلامی‌سازی علوم و پشتیبانی علمی از فعالیت‌های سازمانی المصطفی ﷺ را از جمله مأموریت‌ها و تکالیف خود می‌داند.

اثر علمی پیش رو نیز به همت مؤلف محترم جناب آقای دکتر حسین عبدالمحمدی برای دوره کارشناسی ارشد رشته تاریخ اسلام، در چارچوب اهداف و برنامه‌های پژوهشگاه و مبتنی بر نیازسنجی‌های صورت گرفته، تهیه و تدوین شده است.

در پایان لازم است ضمن ارج نهادن به تلاش‌های خالصانه مؤلف محترم، از کلیه دست‌اندرکاران محترم آماده‌سازی و انتشار این اثر ارزشمند، به‌ویژه همکاران محترم مرکز بین‌المللی نشر و ترجمه المصطفی ﷺ و همه عزیزانی که به نحوی در تدوین و انتشار آن نقش داشته‌اند، قدردانی و تشکر نمایم و از خداوند متعال برای ایشان و همه خادمان عرصه تبلیغ و نشر مفاهیم و معارف دینی، آرزوی بهروزی، موفقیت و سعادت نمایم.

فهرست

مقدمه مؤلف	۱۹
۱. زمینه‌ها	۲۵
الف) پیامبر اعظم	۲۵
ب) مستشرقان	۲۵
۲. اهمیت و ضرورت پژوهش	۲۶
۳. اهداف پژوهش	۲۸
۴. پیشینه تحقیق	۲۸
۲. محدودیت‌های مستشرقان در دست‌یابی به حقایق تاریخ اسلام	۳۳
۱. آشنایی اندک با زبان عربی و منابع اصلی	۳۳
۲. ناآگاهی از فرهنگ اسلام	۳۵
۳. تعصبات دینی	۳۶
۴. رقابت سیاسی بین اسلام و مسیحیت	۳۷
الف) ظهور اسلام پس از تشکیل امپراتوری روم	۳۷
ب) جنگ‌های صلیبی	۳۸
ج) تهدید ترکان	۴۰
۵. نداشتن شیوه صحیح در نقد منابع	۴۲
۶. انگیزه‌های غیر علمی	۴۴

۷. عدم درک اسلام واقعی..... ۴۵
۳. اشکالات اساسی در تاریخ‌نگاری مستشرقان..... ۴۷
- اشکالات شیوه تاریخ‌نگاری در مقاله محمد پیامبر اسلام..... ۴۸
- الف) برداشت سطحی و بی‌ضابطه از قرآن..... ۴۸
- ب) عدم رعایت ضوابط تحقیق در تاریخ اسلام..... ۵۷
- ج) تفسیر مادی برای حقایق معنوی..... ۶۵
۴. سیر تاریخی مطالعات خاورشناسان درباره پیامبر اعظم ﷺ..... ۷۱
- درآمد..... ۷۱
۵. مستشرقان برجسته و صاحب اثر درباره پیامبر اکرم ﷺ..... ۸۱
- اُکلی، سیمون (۱۶۷۸ - ۱۷۲۰)..... ۸۲
- ساواری، کلوداتی ین (۱۷۵۰ - ۱۷۸۸)..... ۸۳
- اروینگ، واشینگتن (۱۷۸۳ - ۱۸۵۹)..... ۸۴
- دیون پورت، جان (۱۷۸۹ - ۱۸۷۷)..... ۸۴
- بارتلمی سنت هیلر، ژول (۱۸۰۵ - ۱۸۹۵)..... ۸۵
- اشپرنگر، آلویس (۱۸۱۳ - ۱۸۹۳)..... ۸۶
- باجر، جورج پرسی (۱۸۱۵ - ۱۸۸۸)..... ۸۶
- دوزی (۱۸۲۰ - ۱۸۸۳)..... ۸۷
- اسمیت، رجینالد باسورت (۱۸۳۹)..... ۸۸
- بول، فرانسیس پدر ویلیام مایر (۱۸۵۰ - ۱۹۳۲)..... ۸۹
- بوهل، فرانسیس (۱۸۵۰ - ۱۹۳۲)..... ۹۰
- اسنوک هورگرونیه، کریستیان (۱۸۵۷ - ۱۹۳۶)..... ۹۱
- سنوک هورگرونز، کریستیان (۱۸۵۷ - ۱۹۳۶)..... ۹۲
- بوان، آنتوان (۱۸۵۹ - ۱۹۳۳)..... ۹۲
- مارگلیوث (۱۸۵۸ - ۱۹۴۰)..... ۹۳
- بون، انتونی اشلی (۱۸۵۹ - ۱۹۳۳)..... ۹۴
- جسترو، موریس (۱۸۶۱ - ۱۹۲۱)..... ۹۵
- پیرن، آنری (۱۸۶۲ - ۱۹۳۵)..... ۹۵

- ۹۶..... دو مومبین (۱۸۶۲ - ۱۹۵۷).....
- ۹۷..... دو گوجه (۱۸۳۶ - ۱۹۰۹).....
- ۹۸..... چیتیک، ویلیام (۱۸۶۴ - ۱۹۲۲).....
- ۹۹..... سترستین، کارل ویلهلم (۱۸۶۶ - ۱۹۵۳).....
- ۱۰۰..... زویمر، ساموئل ماریوس (۱۸۶۷ - ۱۹۵۲).....
- ۱۰۱..... بروکلمان، کارل (۱۸۶۸ - ۱۹۵۶).....
- ۱۰۲..... بارتولد، واسیلی ولادیمیروویچ (۱۸۶۹ - ۱۹۳۰).....
- ۱۰۳..... هوروتس (۱۸۷۴ - ۱۹۳۱).....
- ۱۰۴..... بل، ریچارد (۱۸۷۶ - ۱۹۵۲).....
- ۱۰۵..... ونسینک (۱۸۸۲ - ۱۹۳۹).....
- ۱۰۶..... آندرائه، تور (۱۸۸۵ - ۱۹۴۷).....
- ۱۰۶..... دلاویدا، جورجولوی (۱۸۸۶ - ۱۹۶۷).....
- ۱۰۷..... بادلی، راندل ویکتور کورتنی (۱۸۹۲ -).....
- ۱۰۷..... پرتسل (۱۸۹۳ - ۱۹۴۱).....
- ۱۰۹..... جفری، آرتور (۱۸۹۳ - ۱۹۵۹).....
- ۱۱۰..... گیب (۱۸۹۵ - ۱۹۷۱).....
- ۱۱۲..... پایک، ادگار رویستن (۱۸۹۶ - ۱۹۸۰).....
- ۱۱۲..... آلتهایم، فرانتس (۱۸۹۸ - ۱۹۷۵).....
- ۱۱۳..... بلاشر، رژی (متولد ۱۹۰۰ - معاصر).....
- ۱۱۳..... پارت، رودی (۱۹۰۱ - ۱۹۸۳).....
- ۱۱۵..... پطرس عالی قدر (۱۰۹۲ - ۱۱۵۶).....
- ۱۱۶..... موننگمری وات انگلیسی (متولد ۱۹۰۹).....
- ۱۱۷..... رایش من، یان (۱۹۱۰ - معاصر).....
- ۱۱۷..... پتراشک، کارل (۱۹۲۶ - ۱۹۸۷).....
- ۱۱۸..... بازورث، کلیفرد ادموند (۱۹۲۵ - ۱۹۹۵).....
- ۱۱۸..... بوسکه، ژرژ آنری.....
- ۱۱۹..... آرنز، کارل.....
- ۱۱۹..... تامسن، ویلیام.....

- کارن آرمسترانگ ۱۱۹
- درمنگهم، امیل (معاصر) ۱۲۰
۶. نقد و بررسی دیدگاه مستشرقان درباره آیین پیامبر اکرم ﷺ قبل از بعثت ۱۲۱
- مستشرقان و دین پیامبر قبل از بعثت ۱۲۱
- نقد و بررسی دیدگاه مستشرقان ۱۲۳
۱. اظهار نظر بدون ارائه سند ۱۲۳
۲. عدم دلالت آیات قرآن ۱۲۳
۳. شواهد تاریخی موخّد بودن پیامبر (قبل از بعثت) ۱۳۳
- الف) براءت از بت‌ها ۱۳۳
- ب) عبادت خدا قبل از بعثت ۱۳۴
- شریعت پیامبر قبل از بعثت ۱۳۸
۷. بررسی دیدگاه مستشرقان درباره درس ناخواندگی پیامبر اکرم ﷺ ۱۴۱
- سخنان مستشرقان درباره درس ناخواندگی پیامبر ۱۴۲
- نقد و بررسی دیدگاه مستشرقان ۱۴۵
- الف) تفسیر نادرست واژه «امّی» ۱۴۶
- ب) برداشت نادرست از گزارش‌های تاریخی ۱۵۰
- ماجرای قلم و دوات ۱۵۲
- شواهد تاریخی عدم توانایی پیامبر بر خواندن و نوشتن ۱۵۳
- ج) برداشت نادرست از تشابه برخی معارف قرآن با تورات و انجیل ۱۵۴
- د) عدم ملازمه بین بازرگان بودن پیامبر ۱۵۶
- سخنان مستشرقان منصف درباره امی بودن پیامبر ۱۵۶
۸. نقد و بررسی دیدگاه مستشرقان درباره کیفیت آغاز وحی ۱۶۱
- درآمد ۱۶۱
- دیدگاه مستشرقان درباره کیفیت آغاز وحی ۱۶۱
- اشکالات دیدگاه مستشرقان ۱۶۳
- الف) تناقض آشکار روایات مورد استناد ۱۶۳
- تعارض فاحش؛ نشانه جعل روایات ۱۶۹

- ب) ضعف سند روایات..... ۱۶۹
- ج) اشکالات محتوایی روایات..... ۱۷۰
- کیفیت آغاز وحی..... ۱۷۳
- ریشه سخنان نادرست درباره آغاز وحی..... ۱۷۴
۹. نقد دیدگاه مستشرقان درباره افسانه غرانیق..... ۱۷۹
- مستشرقان و افسانه غرانیق..... ۱۸۰
- اشکالات مهم داستان غرانیق..... ۱۸۲
- الف) ناسازگاری حکایت با قرآن..... ۱۸۴
- ب) تناقض گزارش‌های داستان..... ۱۸۷
- ج) فقدان سند معتبر..... ۱۹۰
- اندیشمندان مسلمان و افسانه غرانیق..... ۱۹۱
- واکاوی حقیقت..... ۱۹۲
۱۰. نقد و بررسی دیدگاه مستشرقان درباره ازدواج‌های پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله..... ۱۹۵
- تفسیرهای منفی مستشرقان از ازدواج‌های پیامبر..... ۱۹۷
- اشکالات مهم دیدگاه مستشرقان..... ۱۹۹
- الف) تعارض با شخصیت و سیره پیامبر..... ۱۹۹
- ب) تعارض با واقعیت‌های تاریخی..... ۲۰۸
- ج) تعارض با تحلیل‌های عالمانه دیگر مستشرقان..... ۲۱۴
۱۱. فلسفه ازدواج‌های پیامبر صلی الله علیه و آله از منظر تاریخ..... ۲۲۳
۱. سرپرستی و تکریم زنان بیوه مهاجران و مجاهدان..... ۲۲۸
۲. جلب حمایت قبایل..... ۲۳۰
۳. ترمیم رابطه..... ۲۳۲
۴. پذیرش هدیه..... ۲۳۳
۵. جلب مشارکت سیاسی..... ۲۳۳
۶. باطل کردن عقاید جاهلی..... ۲۳۴
- دو ازدواج پر مسئله..... ۲۳۵
- الف) ازدواج با زینب بنت جحش..... ۲۳۵

- ۲۳۶..... نقد دیدگاه مستشرقان درباره ازدواج با زینب
- ۲۳۶..... زمان ازدواج زینب با پیامبر
- ۲۳۷..... ۱. سند روایات
- ۲۳۹..... ۲. متن روایات
- ۲۴۲..... (ب) ازدواج با عایشه دختر ابوبکر
- ۲۴۳..... محبوبیت عایشه
- ۲۴۵..... زیبایی عایشه
- ۲۴۶..... ۱. چرا همسران پیامبر ﷺ از ازدواج منع شدند؟
- ۲۴۸..... ۲. چرا ازدواج با بیش از چهار زن برای پیامبر مجاز بود؟
- ۲۵۱..... ۱۲. نقد و بررسی دیدگاه مستشرقان درباره اهداف جنگ‌های پیامبر اعظم ﷺ
- ۲۵۱..... درآمد
- ۲۵۱..... مستشرقان و اهداف جنگ‌های پیامبر
- ۲۵۲..... ۱. تأمین زندگی و معیشت مسلمانان
- ۲۵۵..... ۲. اشباع روحیه جنگ‌طلبی تازه مسلمانان
- ۲۵۶..... ۳. اعمال خشونت بر غیرمسلمانان و گسترش اسلام
- ۲۵۷..... ۴. انتقام و تسویه حساب با مخالفان
- ۲۵۸..... ۵. دفاع از اسلام و مسلمانان
- ۲۶۱..... جمع‌بندی دیدگاه مستشرقان
- ۲۶۲..... اشکال‌های دیدگاه مستشرقان
- ۲۶۲..... الف) ناسازگاری با آیات قرآن کریم
- ۲۶۲..... قرآن و هدف جنگ‌های پیامبر
- ۲۶۵..... دلایل دفاعی بودن جهاد در اسلام
- ۲۶۶..... ۱. محدود شدن جذب نیرو و تجهیزات نظامی
- ۲۶۷..... ۲. ممنوعیت جنگ با غیرمتجاوزان
- ۲۶۸..... ۳. زندگی مسالمت‌آمیز با کفار غیرمعاند
- ۲۷۴..... جنگ‌های مشروع از نظر قرآن
- ۲۷۹..... تبیین جهاد ابتدایی